

EEN KRITISCHE BLIK OP ZEKERHEDEN,
PRIJSREGULERING EN ONTSLAG

EEN KRITISCHE BLIK
OP ZEKERHEDEN,
PRIJSREGULERING EN ONTSLAG

Editor:
Ignace CLAEYS

Auteurs
Joke BAECK
Ludo CORNELIS
Piet FRANÇOIS
Piet LAMBRECHT
Erik PEETERMANS
Willy VAN EECKHOUTTE

 intersentia

Antwerpen – Cambridge

Een kritische blik op zekerheden, prijsregulering en ontslag
Ignace Claeys (ed.)

© 2016 Intersentia
Antwerpen – Cambridge
www.intersentia.be

ISBN 978-94-000-0766-6
D/2016/7849/126
NUR 820

Alle rechten voorbehouden. Behoudens uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke voorafgaande toestemming van de uitgever.

Ondanks alle aan de samenstelling van de tekst bestede zorg, kunnen noch de auteurs noch de uitgever aansprakelijkheid aanvaarden voor eventuele schade die zou kunnen voortvloeien uit enige fout die in deze uitgave zou kunnen voorkomen.

VOORWOORD

Deze bundel is een collectie van vijf bijdragen naar aanleiding van presentaties tijdens de Alumnidag nr. 3 van de Rechtsfaculteit UGent. De bijdragen hebben telkens betrekking op nieuwe initiatieven van de wetgever of de sociale partners uit de vorige legislatuur: de wet die het zekerhedenrecht hervormt, de prijsregulering in het Wetboek van economisch recht, alsook het ontslagrecht dat met CAO nr. 109 grondig werd hervormd. Aan de eerste twee onderwerpen zijn telkens twee bijdragen besteed, telkens vanuit een andere invalshoek, de ene vanuit een technisch-juridische invalshoek, de andere vanuit een meer maatschappelijke of praktische invalshoek.

Joke BAECK (UGent) bijt de spits af met de wet inzake zakelijke zekerheden op roerende goederen, ook wel de Pandwet genoemd. Zij legt uit dat het pandrecht, het eigendomsvoorbehoud en het retentierecht in het Burgerlijk Wetboek weliswaar als zakelijke zekerheden worden gepresenteerd, maar dat eigenlijk alleen maar voor het pandrecht geldt. Daarna ontleedt zij voor die drie zekerheden op systematische wijze hoe ze tot stand kunnen komen, op welke goederen ze betrekking kunnen hebben, voor welke schuldvorderingen ze kunnen ontstaan en hoe ze kunnen worden uitgeoefend.

In de tweede bijdrage stelt bedrijfsjurist Piet FRANÇOIS (BNP Paribas Fortis) zich de vraag of de Pandwet wel nodig was en niet meer problemen creëert dan er oplost. Zo doet de wet met betrekking tot een pand op financiële instrumenten of contanten onzekerheid ontstaan over de verhouding tussen de Wet Financiële Zekerheden en de Pandwet. Ook op de regeling inzake het consumentenpand richt de auteur heel wat pijlen. Er lijkt wel te worden geïnsinueerd dat een reparatiewet geen slechte zaak zou zijn.

In de derde bijdrage geven Philippe LAMBRECHT en Erik PEETERMANS (VBO) een overzicht van de instrumenten van prijsregulering (Boek V WER) en lichten ze de rol toe van de diverse spelers zoals het Prijzenobservatorium, de Mededingingsautoriteit, de bevoegde minister en de regering. De wijze waarop het nieuwe instrument zou werken, wordt uitvoering uit de doeken gedaan. De twee auteurs pleiten voor de betrokkenheid van de diverse sectorfederaties wanneer het Prijzenobservatorium een verslag opmaakt over de vaststelling van een “probleem inzake prijzen of marges, abnormale prijzenevolutie of een structureel marktprobleem”. Het is niet verwonderlijk dat ze staan achter een terughoudende toepassing van de prijsreguleringsmechanismen.

Een gans andere richting wordt ingeslagen in de bijdrage van Ludo CORNELIS (VUB), die graag wat minder terughoudendheid tegenover prijsregulering zou

zien. Hij betreurt het wegvallen van de rechterlijke controle op abnormale prijzen die er bestond onder de wet van 22 januari 1945, evenals van de bevoegdheid van de uitvoerende macht ter zake. Kernachtig verwoordt hij als volgt wat er in de plaats is gekomen: “Een pallet van statistici, hooggeplaatste mededingings-specialisten en magistraten nemen aldus inzake prijscontrole de leiding van de Uitvoerende en de Wetgevende Macht over.” Hij gaat dan verder na in welke mate een abnormale prijs vanuit het verbintennisrecht kan worden aangepakt, zowel vanuit de wilsgebreken en gekwalificeerde benadeling als vanuit het ongeoorloofde karakter van het voorwerp of de oorzaak. In zijn strijd tegen de ongelijke verdeling pleit hij ervoor dat abnormale of excessieve prijzen de overeenkomst ongeoorloofd maken gelet op hun negatieve impact op de maatschappij. Het is een bijdrage waarin een verbintennisrechtelijke jurist zich de inzichten van mensen als PIKETTY, KAHNEMAN, AL GORE, STIGLITZ, BERRUYER en andere sociale wetenschappers eigen heeft gemaakt en de brug slaat naar juridische regulering en privaatrecht.

Ten slotte gaat Willy VAN EECKHOUTTE (UGent) nauwgezet na wat de sociale partners in CAO nr. 109 precies zijn overeengekomen met betrekking tot de motivering van ontslag en het recht op schadevergoeding bij kennelijk onredelijk ontslag. Een leek en zeker een werkgever verslikken zich wellicht in de talloze juridische spitsvondigheden waartoe deze CAO aanleiding kan geven. De vele stellingnames van Willy VAN EECKHOUTTE zullen ongetwijfeld meer houvast aan de praktijk bieden en getuigen van een visie die wars is van misbruiken van futi-liteiten. Zoals steeds, gaat hij tewerk met de nodige taalkundige finesse. Zo is zijn opmerking bijzonder puntig over de regel dat de omvang van de schadevergoe-ding volgens de cao afhangt van de “gradatie van kennelijke onredelijkheid”: “Een beetje manifest, meer manifest, zeer manifest, lijkt onzin”.

Het is bijzonder opvallend hoeveel kritiek de drie besproken initiatieven te verwerken krijgen, wat alleen maar nogmaals bevestigt dat we er goed aan doen om een onderwerp vanuit zoveel mogelijk invalshoeken te laten belichten.

Ignace CLAEYS
UGent, Centrum voor Verbintennisrecht

INHOUD

<i>Voorwoord</i>	v
Het nieuwe zekerheidsrecht	
Joke BAECK	1
I. Inleiding	1
II. Pandrecht	7
A. Wijze van totstandkoming	7
B. Voorwerp	11
C. Gewaarborgde schuldvordering	14
D. Uitoefening	16
1. Volgrecht	16
2. In natura-vereiste	19
3. Uitwinningsprocedure	23
III. Eigendomsvoorbehoud	29
A. Wijze van totstandkoming	29
B. Voorwerp	30
C. Gewaarborgde schuldvordering	31
D. Uitoefening	31
1. Terugvorderingsrecht	31
2. In natura-vereiste	33
IV. Retentierecht	34
A. Wijze van totstandkoming	34
B. Voorwerp	34
C. Gewaarborgde schuldvordering	35
D. Uitoefening	35
1. Tegenwerpelijkheid aan derden	36
2. Recht van voorrang	36
V. Besluit	38

De nieuwe Pandwet: enkele (praktische) beschouwingen vanuit het oogpunt van de bankier

Piet FRANÇOIS.....	41
I. Inleiding.....	41
II. De afschaffing van de buitenbezitstelling als ontstaansvereiste van de pandovereenkomst – Het pand op een “geheel van goederen”	43
III. Het ‘consumentenpand’.....	47
IV. Het nieuwe pandregister: een nieuw publiciteitsconcept.....	52
V. De cessie van de schuldvordering tot zekerheid – Melding van het maximum gewaarborgd bedrag	55
VI. De samenloop in geval van zakelijke subrogatie.....	58
VII. Vestiging van een pand via vertegenwoordiging	59
VIII. Uitwinning	60
IX. Overgangsrecht – Pand op de handelszaak en landbouwvoorrecht – Bestaande mandaten	62
A. Nationaal register versus regionaal publiciteitssysteem.....	63
B. De <i>assiette</i> van het pand op de handelszaak en het landbouwvoorrecht – ‘oud’ versus ‘nieuw’.....	64
C. De overgangsperiode van twaalf maanden – Kostenaspect – Nieuwe pandinschrijving? – Hernieuwing van bestaande pandinschrijvingen.....	65
D. Quid met de 3 jaar gewaarborgde interesten uit de oude pandinschrijving op de handelszaak?	66
E. Wat met bestaande mandaten tot pandvestiging op de handelszaak en tot vestiging van een landbouwvoorrecht?.....	67
X. Conclusie.....	68

De prijs van onwil, kippenvel en eerlijke schaamte

Ludo CORNELIS	71
I. De prijs van kippenvel: van prijsregulering naar prijsevolutie	71
A. Welkom in wonderland.....	71
B. Resten van prijsregulering	72
C. Schoenmakers’ leest	73
D. Een eenvoudige procedure	75
E. De toegevoegde waarde van statistiek	76
F. Open normen van onschatbare waarde.....	78
II. De prijs van onwil: R.I.P. prijsregulering?	80
A. Geen (groot) verlies	80
B. Een welgekomen verlies	81
C. De soep te heet	82
D. Roet in het eten	84

E.	De overheid buitenspel?	86
III.	De prijs van eerlijke schaamte: benadeling troef!	88
A.	Over voorwerp, oorzaak en wilsuiting	88
B.	Artikel 6 BW en de abnormale prijs.	90
C.	Artikel 1108 BW en de abnormale prijs.	91
D.	Vermist: de benadeling	94
E.	Kostprijs plus v marktprijs	95
F.	(On)schatbare waarde	96
G.	Benadeling bij de neus genomen	98
H.	Twee mogelijkheden	100
I.	Kennis: wat niet weet, niet deert	101
J.	Kennis: aan kennis geen behoefte	103
K.	Kennis: tweemaal raak	104
L.	Kennis: bron van vermogensverschuiving	105
M.	Geen kennis: geen ‘carte blanche’	107
IV.	De prijs van hebzucht: $r > g$	108
A.	Niet meer dan een weg te pinken traan?	108
B.	Tegenspraak op zijn waarde getoetst	109
C.	Schouwtoneel voor slapeloze nachten	111
D.	Toxische hefbomen	114
E.	Op zoek naar de rechte lijn	116
F.	Rechtlijnig	117
G.	Rechtzinnig	118
H.	Rechtmatig	120
V.	Besluit van onschatbare (markt)waarde	122

Boek V van het Wetboek van economisch recht: mededinging, maar niet tegen elke prijs?

	Philippe LAMBRECHT en Erik PEETERMANS.	125
I.	Inleiding	125
II.	Vrije mededinging en prijsregulering in België	126
A.	Wet van 22 januari 1945	126
B.	Boek V: de mededinging en de prijsevoluties	128
III.	Het Prijzenobservatorium en de abnormale prijzevoluties	130
A.	Wat is het Prijzenobservatorium?	130
B.	Verslag van het Prijzenobservatorium tot vaststelling van een “probleem inzake prijzen of marges, abnormale prijzevolutie of een structureel marktprobleem”	133
1.	Wettelijk kader	133
2.	Invulling van het begrip ‘probleem’	138
3.	Invulling van het begrip “structureel marktprobleem”	139
IV.	Voorlopige maatregelen en structurele maatregelen	142

A.	Gemengd karakter van de Belgische Mededingingsautoriteit	143
B.	Voorlopige maatregelen	146
1.	Procedure	146
2.	Invulling van voorlopige maatregelen	150
C.	Prijsregulering als mogelijke structurele maatregel	152
1.	Procedure inzake structurele maatregelen	153
2.	Prijsregulering: enkele kritische bedenkingen	155
V.	Besluit	157

Meer aandacht voor de kwalitatieve aspecten van het verlaten van de arbeidsmarkt

CAO nr. 109 en de rechten van de werknemer i.v.m. de motivering van zijn ontslag

	Willy VAN EECKHOUTTE	159
I.	Recht de redenen van het ontslag te kennen	161
A.	Materieel toepassingsgebied: ontslag	161
1.	Algemeen	161
2.	Ontslag wegens dringende reden	162
3.	Onregelmatig ontslag	163
B.	Uitoefeningsvoorwaarden van het recht de ontslagredenen te kennen	163
1.	Verzoek tot kennisgeving van de ontslagredenen	163
2.	Mededeling zonder verzoek	166
C.	Kennisgeving van de ontslagredenen	168
1.	Inhoud van de kennisgeving: concrete reden tot ontslag	168
2.	Wijze en termijn van kennisgeving	170
D.	Gevolgen van de miskennis van het recht de ontslagredenen te kennen	171
1.	Algemeen	171
2.	Burgerlijke boete	171
3.	Twee weken loon	172
a.	Bedrag en basis	172
b.	Cumulatieregeling	173
II.	Recht op schadevergoeding bij kennelijk onredelijk ontslag	174
A.	Materieel toepassingsgebied: het begrip kennelijk onredelijk ontslag	174
1.	Ontslag	175
2.	Redenen voor een ontslag	176
3.	Redenen waarop het ontslag gebaseerd is	177
4.	Niet persoons- of bedrijfsgebonden redenen	178
5.	Ontslag waartoe nooit zou zijn beslist door een normale en redelijke werkgever	180

B. Bewijsregeling.....	184
1. Algemeen.....	184
2. Onderscheid naargelang de ontslagreden vooraf werd meegedeeld	185
a. De ontslagreden werd correct meegedeeld	185
b. De ontslagreden werd niet of niet correct meegedeeld	186
1° Niet-mededeling is aan de werkgever toe te schrijven ..	186
2° Niet-mededeling van de ontslagreden is aan de werknemer toe te schrijven	187
C. Schadevergoeding.....	188
1. Beginsel	188
2. Hoogte	190
3. Basis en aard.....	191
4. Cumulatieregeling.....	191
Conclusie	194